

Kohtuasi C-492/22 PPU**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

22. juuli 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

22. juuli 2022

Taotleja:

CJ

Vastustaja:**Põhikohtuasja ese**

Kohtuasi puudutab sellise isiku vahi all pidamist Madalmaades, kes oli seal vahi alla võetud Poola kohtu tehtud Euroopa vahistamismääruse alusel ja kelle üleandmine on Officier van Justitie (Madalmaade prokurör) otsusega edasi lükatud põhjusel, et isiku suhtes on Madalmaades alustatud kriminaalmenetlust seoses teoga, millele ei ole osutatud Euroopa vahistamismääruses, ja tagaotsitav ei soovi loobuda oma õigusest kriminaalasja kohtulikult arutamisel Madalmaades isiklikult osaleda.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Eelotsusetaotlus puudutab sisuliselt küsimust, kas (i) Euroopa vahistamismäärusega seotud üleandmise edasilükkamise otsuse võib teha muu asutus kui vahistamismäärust täitev õigusasutus ja (ii) kui see nii ei ole, siis millistel asjaoludel võib vahistamismäärust täitev õigusasutus üleandmise edasi lükata.

ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

- I. Kas raamotsuse 2002/584/JSK artikliga 12 ja artikli 24 lõikega 1 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 6 on vastuolus olukord, kus tagaotsitavat, kelle üleandmiseks on lõplikult jõustunud otsusega vabadusekaotusliku karistuse täideviimise eesmärgil luba antud, kuid kelle üleandmine on edasi lükatud, „et teda saaks vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kohtu alla anda teo eest, millele ei ole osutatud Euroopa vahistamismääruses“, peetakse Euroopa vahistamismääruse täitmiseks läbiviidava kriminaalmenetluse ajal vahi all?
- II. a. Kas otsus kohaldada raamotsuse 2002/584/JSK artikli 24 lõikes 1 sätestatud pädevust üleandmine edasi lükata on otsus [Euroopa vahistamismääruse] täitmise kohta, mille peab vastavalt raamotsuse 2002/584/JSK artikli 6 lõikele 2 koostoimes põhjendusega 8 tegema vahistamismäärust täitev õigusasutus?
- b. Kui vastus on jaatav: Kas tulenevalt sellest, et kõnealust otsust ei teinud vahistamismäärust täitev õigusasutus raamotsuse 2002/584/JSK artikli 6 lõike 2 tähenduses, ei või tagaotsitavat enam tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks vahi all pidada?
- III. a. Kas raamotsuse 2002/584/JSK artikli 24 lõikega 1 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 47 ja 48 on vastuolus olukord, kus tagaotsitava üleandmine lükatakse vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kriminaalmenetluse läbiviimise eesmärgil edasi üksnes põhjusel, et tagaotsitav ei soovi pärast küsitlemist loobuda oma õigusest osaleda isiklikult selle kriminaalasja kohtulikult arutamisel?
- b. Kui vastus on jaatav: Milliseid tegureid peab vahistamismäärust täitev õigusasutus sellisel juhul tegeliku üleandmise edasilükkamise otsuse tegemisel arvesse võtma?

Viidatud liidu ja riigisiseseid õigusnormid

Liidu õigus

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34) (muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24)) (edaspidi „raamotsus 2002/584/JSK“), artikli 6 lõige 2, artiklid 12, 23 ja 24

Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/909/JSK vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused või vabadust piiravad meetmed, nende Euroopa Liidus täideviimise eesmärgil (ELT 2008, L 327, lk 27)

(muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24)) (edaspidi „raamotsus 2008/909/JSK“)

Madalmaade õigus

29. aprilli 2004. aasta seadus, millega võetakse üle Euroopa Liidu Nõukogu raamotsus Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet)) (edaspidi „üleandmisseadus“), *Stb.* (Madalmaade ametlik väljaanne) 2004, 195), muudetud redaktsioon, artikli 1 punkt e, artikli 27 lõige 2, artiklid 33, 34, 35 ja 36

Asjaolude ja põhikohtuasja lühikokkuvõte

- 1 Poola kohus tegi 31. augustil 2021 Euroopa vahistamismääruse kaheaastase vangistuse täideviimiseks, mis oli mõistetud kolmeteistkümne kuriteo eest, mis on kvalifitseeritavad „organiseeritud või relvastatud röövimiseks“ raamotsuse 2002/584/JSK artikli 2 lõike 2 tähenduses.
- 2 Euroopa vahistamismääruse täitmiseks peeti tagaotsitav 9. aprillil 2022 Madalmaades kinni.
- 3 Vahistamismäärust täitev õigusasutus Rechtbank Amsterdam (Amsterdami esimese astme kohus, Madalmaad) määras 2. juunil 2022 tagaotsitava vahi alla võtmise. 16. juunil 2022 andis kohus oma otsusega loa isiku üleandmiseks Poolale. Viimati nimetatud otsust ei saa edasi kaevata.
- 4 Tagaotsitav mõisteti Madalmaades esimeses kohtuastmes süüdi muu süüteo toimepanemises kui Euroopa vahistamismääruses osutatud süütegu, nimelt mootorsõiduki juhtimises juhtimisõigust omamata. 15. detsembril 2021 mõistis Kantonrechter in de Rechtbank Den Haag (Haagi esimese astme kantonkohus, Madalmaad) tagaotsitavale selle teo eest rahalise karistuse summas 360 eurot, mille võib asendada 7päevase asendusvangistusega. Tagaotsitav esitas selle peale apellatsioonkaebuse. Apellatsioonkaebust on kavas menetleda 4. oktoobril 2022. Apellatsioonikohtu otsuse peale saavad Openbaar Ministerie (Madalmaade prokuratuur) ja tagaotsitav esitada kassatsioonkaebuse.
- 5 Seni, kuni Madalmaades toimub tagaotsitava suhtes kriminaalmenetlus, võib Rechtbank (esimese astme kohus) üleandmisseaduse artikli 34 lõike 2 punkti b ja artikli 36 lõiget 1 käsitleva väljakujunenud kohtupraktika kohaselt pikendada tagaotsitava vahi all pidamist korraga kõige rohkem 30 päeva võrra, kui üleandmismenetlust viiakse läbi kiiresti ja järelikult ei peeta isikut vahi all liiga kaua. Prokuröri taotlusel pikendas Rechtbank (esimese astme kohus) 22. juunil 2022 ja 6. juulil 2022 tagaotsitava vahi all pidamist mõlemal korral 30 päeva võrra.

- 6 Kuna tagaotsitav ei soovi loobuda oma õigusest kriminaalasja kohtulikult arutamisel Madalmaades isiklikult osaleda, kavatseb prokurör seni, kuni kriminaalmenetlus Madalmaades ei ole veel lõppenud, korrapäraselt taotleda vahi all pidamise pikendamist.
- 7 Viidatud kohtuasjas ei esitatud muid asjaolusid, mille alusel oleks vahi all pidamise pikendamine vastavalt üleandmiseseaduse artikli 34 lõikele 2 koostoimes artikliga 35 põhjendatud. Vahi all pidamise pikendamise taotlused tähendavad seega vältimatult seda, et poolelioleva Madalmaade kriminaalmenetluse tõttu on prokurör üleandmise edasi lükanud. Edasilükkamise võib prokurör määrata üleandmiseseaduse alusel. Rechtbank (esimese astme kohus) edasilükkamisotsust ei kontrolli, kuna riigisisese õiguse kohaselt kuulub selline otsus prokuröri pädevusvaldkonda.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

Esimene eelotsuse küsimus

- 8 Viidates Euroopa Kohtu 25. jaanuari 2017. aasta otsusele Vilkas (C-640/15, EU:C:2017:39, punkt 43) ja 12. veebruari 2019. aasta otsusele TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, punkt 60), märgib Rechtbank (esimese astme kohus), et olgugi et erinevalt raamotsuse 2002/584/JSK artiklist 23 ei viita selle otsuse artikli 24 lõige 1 vahi all pidamisele (ega vahi all pidamise jätkamisele), moodustavad raamotsuse 2002/584/JSK artikkel 12 ja artikli 24 lõige 1 koostoimes üleandmiseseaduse artiklitega 33–35 ja artikli 36 lõikega 1 selge, ettenähtava ja kättesaadava õigusliku aluse vahi all pidamise jätkamiseks üleandmise edasilükkamise korral, mis vastab Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 6 nõuetele, kusjuures Rechtbank (esimese astme kohus) juhib tähelepanu sellele, et ta kontrollib iga 30 päeva tagant, kas vahi all pidamist saab olenevalt asjaoludest pikendada. Pelk tõsiasi, et üleandmine – milleks on lõpliku otsusega luba antud – lükatakse edasi, ei anna Rechtbanki (esimese astme kohus) hinnangul alust eeldada, et üleandmismenetlus ei ole enam käigus („*in progress*“) ja seda ei viida läbi kiiresti.
- 9 Kuna kõnealusel tõlgendusel põhineb teine eelotsuse küsimus, on Rechtbanki (esimese astme kohus) arvates tarvilik esitada see just esimeses küsimuses sõnastatud kujul Euroopa Kohtule.

Teine eelotsuse küsimus

- 10 Kui raamotsuse 2002/584/JSK artikli 24 lõige 1 annab üleandmise edasilükkamise pädevuse vahistamismäärust täitvale õigusasutusele, siis raamotsuse ülevõtmiseks kehtestatud riigisiseste õigusnormide kohaselt teeb asjaomase otsuse prokurör.
- 11 Euroopa Kohus märkis 24. novembri 2020. aasta otsuses Openbaar Ministerie (dokumentide võltsimine) (C-510/19, EU:C:2020:953), et Madalmaade prokurör

ei ole vahistamismäärust täitev õigusasutus raamotsuse 2002/584/JSK – mh – artikli 6 lõike 2 tähenduses, kuna ta võib saada Madalmaade Minister van Justitie en Veiligheidilt (justiits- ja julgeolekuminister) individuaalseid juhiseid, ja see on ikka veel nii.

- 12 Peale selle märkis Euroopa Kohus 28. aprilli 2022. aasta otsuses C ja CD (õiguslikud takistused üleandmisotsuse täitmisel) (C-804/21 PPU, EU:C:2022:307), et väramatu jõu olemasolu hindamine raamotsuse 2002/584/JSK artikli 23 lõike 3 tähenduses ja vajaduse korral uue üleandmiskuupäeva kindlaksmääramine kujutavad endast otsuseid Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta, mille peab raamotsuse 2002/584/JSK artikli 6 lõike 2 alusel koostoimes põhjendusega 8 tegema vahistamismäärust täitev õigusasutus.
- 13 Järelikult soovib Rechtbank (esimese astme kohus) teada, kas otsuse kohaldada raamotsuse 2002/584/JSK artikli 24 lõikes 1 nimetatud pädevust üleandmine edasi lükata peab raamotsuse artikli 6 lõike 2 alusel koostoimes põhjendusega 8 tegema vahistamismäärust täitev õigusasutus. Rechtbank (esimese astme kohus) leiab nimelt, et selline otsus läheb sarnaselt olukorraga, mille põhjal tehti punktis 12 viidatud Euroopa Kohtu otsus, kaugemale võimalikust „praktilise ja haldusabi“ andmisest, mis võib vastavalt raamotsuse 2002/584/JSK artiklile 7 koostoimes põhjendusega 9 olla muu asutuse kui vahistamisväärust täitva õigusasutuse ülesanne. See on teise küsimuse alaküsimuse a ese.
- 14 Sellele küsimusele jaatavalt vastamise korral tekib Rechtbankil (esimese astme kohus) lisaks küsimus, kas asjaolu, et kõnealust otsust ei teinud vahistamismäärust täitev õigusasutus raamotsuse 2002/584/JSK artikli 6 lõike 2 tähenduses, ei luba tagaotsitavat enam tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks vahi all pidada (teise küsimuse alaküsimus b).

Kolmas eelotsuse küsimus

- 15 Kui teise küsimuse alaküsimusele a ei vastata eitavalt, soovib Rechtbank (esimese astme kohus) teada, millise kaalumise peab vahistamismäärust täitev õigusasutus tegema ja milliseid tegureid peab ta kaalumisel arvesse võtma, kui ta hindab, kas üleandmine tuleb edasi lükata, et tagaotsitavat, kelle üleandmiseks on lõpliku otsusega luba antud, saaks vahistamismäärust täitvas liikmesriigis kohtu alla anda muu süüte eest kui Euroopa vahistamismääruses osutatud süütegu.
- 16 Rechtbank märgib eelkõige seda, et üleandmisseaduse artikli 36 lõike 1 kohaldamist käsitleva väljakujunenud kohtupraktika kohaselt lükkab prokurör üleandmise üldjuhul edasi, kui tagaotsitav ei soovi loobuda oma õigusest kriminaalasja kohtulikult arutamisel Madalmaades isiklikult osaleda. Apellatsioon- ja kassatsioonkaebuse esitamise õigust kasutades saab tagaotsitav lisaks tekitada olukorra, kus üleandmist võidakse edasi lükata mitme kuu või isegi mitme aasta võrra.

- 17 Tulenevalt raamotsuse 2002/584/JSK artikli 26 lõikes 1 sätestatud kohustusest arvestada maha Euroopa vahistamismääruse täitmisest tulenenud vahi all pidamise aeg kannab tagaotsitav sellises olukorras oma vabadusekaotusliku karistuse (või suure osa sellest) seega tegelikult Madalmaades, samal ajal kui vahistamismääruse teinud liikmesriigil ei olnud põhjust kohaldada raamotsust 2008/909/JSK ja vahistamismäärust täitval õigusasutusel ei olnud põhjust kohaldada raamotsuse 2002/584/JSK artikli 4 punktis 6 ette nähtud alust vahistamismääruse täitmata jätmiseks.
- 18 On tõsi, et Madalmaad on raamotsuse 2002/584/JSK artikli 24 lõike 2 üle võtnud, millest tulenevalt võiks toimuda tingimuslik üleandmine – Madalmaade õiguses „esialgne üleandmine“ –, kuid tingimusliku üleandmise korral ei ole Poola koostööaltis, juhul kui Euroopa vahistamismäärus on tehtud vabadusekaotuslikku karistuse täideviimiseks. Tingimusliku üleandmise võimalus ei ole seetõttu tegelikkuses kasutatav.
- 19 Rechtbank (esimese astme kohus) soovib oma kolmanda küsimusega konkreetselt teada, kas Euroopa Kohtu arutluskäik 11. märtsi 2020. aasta otsuses SF (Euroopa vahistamismäärus – vahistamismäärust täitvasse riiki tagasitoomise tagatis) (C-314/18, EU:C:2020:191, eelkõige punktid 59–61) on analoogia alusel kohaldatav ja kas vahistamismäärust täitev õigusasutus ei või seega üleandmist edasi lükata üksnes sel põhjusel, et tagaotsitav ei loobu oma õigusest kriminaalasja kohtulikult arutamisel vahistamismäärust täitvas liikmesriigis isiklikult osaleda, vaid peab igal üksikjuhul hindama, kas konkreetsed põhjused, mis on seotud asjaomase isiku kaitseõiguste tagamise või hea õigusemõistmisega, muudavad tema kohaloleku vahistamismäärust täitvas liikmesriigis vajalikuks kuni ajani, mil kriminaalmenetlus on jõustunud kohtuotsusega lõpule jõudnud, kusjuures arvesse tuleb võtta koostöömehhanisme, mis võimaldavad isikul pärast vahistamismääruse teinud liikmesriigile üleandmist kasutada vahistamismäärust täitvas liikmesriigis toimuval kohtulikult arutamisel oma kaitseõigusi.

Taotlus lahendada eelotsusetaotlus kiirmenetluses

Arvestades asjaolu, et tagaotsitav on kuni Madalmaades toimuva kriminaalmenetluse lõppemiseni üleandmise eesmärgil vahi all, palub Rechtbank (esimese astme kohus) lahendada eelotsusetaotlus vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 107 kiirmenetluses.